

ZAKON O UDŽBENICIMA

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1.

Ovim zakonom uređuje se pripremanje, odobravanje, izbor, izdavanje, povlačenje i praćenje udžbenika i udžbeničkog kompleta, priručnika i dodatnih nastavnih sredstava za osnovnu i srednju školu (u daljem tekstu: škola).

Na pripremanje, odobravanje, izdavanje i povlačenje didaktičkih sredstava i didaktičkih igrovnih sredstava za ustanove obrazovanja i vaspitanja (u daljem tekstu: ustanova), kao i njihovo praćenje tokom korišćenja u vaspitno-obrazovnom i obrazovno-vaspitnom radu, shodno se primenjuju odredbe ovog zakona.

Pripremanje, odobravanje i izdavanje udžbenika za ustanovu koja obavlja delatnost visokog obrazovanja uređuje se opštim aktom visokoškolske ustanove, u skladu sa posebnim zakonom.

Termini upotrebljeni u ovom zakonu koji su izraženi u muškom gramatičkom rodu podrazumevaju prirodni muški i ženski rod lica na koja se odnose.

Udžbenik i priručnik

Član 2.

Udžbenik je osnovno didaktički oblikovano nastavno sredstvo, u bilo kom obliku ili mediju, koje se koristi u obrazovno-vaspitnom radu u školi za sticanje znanja, veština, formiranje stavova, podsticanje kritičkog razmišljanja, unapređenja funkcionalnog znanja i razvoj intelektualnih i emocionalnih karakteristika učenika i polaznika, čiji su sadržaji utvrđeni planom i programom nastave i učenja i koji je odobren u skladu sa ovim zakonom.

Priručnik predstavlja nastavno sredstvo, u bilo kom obliku ili mediju, koje se koristi za sticanje znanja, veština, formiranje vrednosnih stavova i razvoj intelektualnih i emocionalnih karakteristika učenika i polaznika, čiji sadržaj prati plan i program nastave i učenja i koji je odobren u skladu sa ovim zakonom.

Priručnik se može koristiti:

1) za stručne predmete u stručnim i umetničkim školama, uz udžbenik ili samostalno, čiji sadržaj omogućava da se nova dostignuća u naučnoj, umetničkoj, odnosno stručnoj oblasti neposredno primene u obrazovno-vaspitnom radu;

2) u osnovnom obrazovanju odraslih za podučavanje, zajedničko i samostalno učenje, vežbanje i samoprocenjivanje;

3) za obrazovanje učenika kojima je potrebna dodatna podrška u obrazovanju i koji je pripremljen u skladu sa potrebama i mogućnostima učenika i koristi se u obrazovno-vaspitnom radu u školi za zajedničko i samostalno učenje i vežbanje.

Drugo nastavno sredstvo

Član 3.

Drugo nastavno sredstvo je nastavno sredstvo koje doprinosi ostvarivanju ciljeva datog predmeta, prati udžbenik i može da se koristi za savladavanje, proveru i

proširivanje znanja stečenih korišćenjem udžbenika i za samostalni rad učenika i koje je usklađeno sa programom predmeta i, zavisno od predmeta i razreda, može biti:

- 1) radna sveska;
- 2) zbirka zadataka;
- 3) geografski atlas, istorijski atlas, zidna karta i sl.;
- 4) zbirka tekstova, reprodukcija dokumenata, umetničkih dela, fotografija, ilustracija, crteža i sl.;
- 5) notni zapis;
- 6) digitalni zapis;
- 7) praktikum za vežbe;
- 8) audio zapis;
- 9) audio-vizuelni zapis;
- 10) materijal za konstruktorsko oblikovanje;
- 11) gramatika i rečnik za strani jezik.

Udžbenički komplet

Član 4.

Udžbenički komplet čini udžbenik i drugo nastavno sredstvo za određeni predmet, program ili aktivnost, odnosno nastavnu oblast ili modul (u daljem tekstu: predmet) u određenom razredu.

Sastav udžbeničkog kompleta utvrđuje se Planom udžbenika.

Udžbenik i udžbenički komplet (u daljem tekstu: udžbenik) može da sadrži i elektronski dodatak, koji pomaže učeniku u samostalnom savladavanju, proveri i proširivanju znanja, veština i stavova ili kao podsticaj za kreativni rad i koji je odobren u skladu sa ovim zakonom.

Udžbenik na jeziku i pismu nacionalne manjine

Član 5.

Udžbenikom na jeziku i pismu nacionalne manjine smatra se:

- 1) udžbenik na jeziku i pismu nacionalne manjine koji je izdat na teritoriji Republike Srbije;
- 2) udžbenik na jeziku i pismu nacionalne manjine koji je prevod udžbenika odobrenog na srpskom jeziku;
- 3) dodatak uz udžbenik koji se koristi za realizaciju prilagođenog dela programa nastave i učenja za predmete od značaja za nacionalnu manjinu;
- 4) udžbenik na jeziku i pismu nacionalne manjine izdat u stranoj državi, koji je odobren u skladu sa ovim zakonom.

Odredbe ovog zakona koje se odnose na udžbenik, shodno se primenjuju i na dodatak iz stava 1. tačka 3) ovog člana za predmete od značaja za nacionalnu manjinu.

Prilagođeni udžbenik

Član 6.

Prilagođeni udžbenik je prethodno po zakonu odobreni udžbenik, koji je prilagođen obrazovnim potrebama učenika sa smetnjama u razvoju i invaliditetom.

Vid prilagođavanja udžbenika utvrđuje tim za inkluzivno obrazovanje škole koju učenik pohađa.

Način prilagođavanja udžbenika propisuje ministar nadležan za poslove obrazovanja (u daljem tekstu: ministar).

Dodatno nastavno sredstvo

Član 7.

Dodatno nastavno sredstvo je drugo nastavno sredstvo u bilo kom obliku ili mediju, koje nije sastavni deo udžbeničkog kompleta.

Dodatno nastavno sredstvo može da bude i prilagođeno na način koji posebno doprinosi ostvarivanju ciljeva i ishoda datog predmeta, koje kao takvo prati potrebe i mogućnosti učenika i polaznika kojima je potrebna dodatna podrška.

Didaktičko sredstvo i didaktičko igrovno sredstvo

Član 8.

Didaktičko sredstvo i didaktičko igrovno sredstvo, koje se koristi u vaspitno-obrazovnom radu u predškolskoj ustanovi, kao i obrazovno-vaspitnom radu u školi i školi za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, je didaktički oblikovan sadržaj, u bilo kom obliku ili mediju, prema uzrastu dece i učenika, kao što su slikovnice, radni listovi, knjige za decu, enciklopedije, igračke, muzičke igračke, muzički instrumenti, igračke sa mehanizmom za pokretanje, audio-vizuelna sredstva i drugi predmeti i materijali.

Plan nabavke dodatnog nastavnog sredstva, didaktičkog sredstva i didaktičko igrovnog sredstva

Član 9.

Ustanova je obavezna da u okviru Godišnjeg plana rada predvidi potrebna dodatna nastavna sredstva, didaktička sredstva i didaktička igrovna sredstva u vaspitno-obrazovnom i obrazovno-vaspitnom radu.

Odluku o potrebi za dodatnim nastavnim sredstvima, didaktičkim sredstvima i didaktičko igrovnim sredstvima donosi vaspitno-obrazovno veće, odnosno nastavničko veće na obrazloženi predlog stručnih veća.

Dodatna nastavna sredstva, didaktička sredstva i didaktička igrovna sredstva čine deo bibliotečko-informacione građe i izvora, u skladu sa zakonom.

Finansiranje udžbenika sredstvima budžeta Republike Srbije

Član 10.

Vlada, u skladu sa raspoloživim sredstvima budžeta Republike Srbije, u cilju omogućavanja jednake dostupnosti obrazovanja i vaspitanja donosi odluku o finansiranju pripreme i/ili nabavke i dodele, odnosno sufinansiranju pripreme i/ili nabavke i dodele udžbenika i priručnika, a naročito za učenike i polaznike koji su socijalno i materijalno ugroženi, kao i za učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom.

Odluka iz stava 1. ovog člana donosi se do 1. marta tekuće godine za narednu školsku godinu.

Odlukom iz stava 1. ovog člana Vlada utvrđuje:

1) nivo i vrstu obrazovanja, razred i predmet za koji će se finansirati, odnosno sufinansirati udžbenici i priručnici;

2) uslove i kriterijume na osnovu kojih učenik, odnosno polaznik ostvaruje pravo na finansiranje, odnosno sufinansiranje.

Izbor i nabavka udžbenika i priručnika utvrđenih odlukom iz stava 1. ovog člana, vrši se u skladu sa ovim zakonom i zakonom koji uređuje oblast javnih nabavki.

Niskotiražni udžbenici

Član 11.

Niskotiražni udžbenik je udžbenik čiji su direktni i indirektni troškovi proizvodnje i zavisni troškovi prodaje veći od maloprodajne cene.

Niskotiražnim udžbenikom smatra se:

- 1) udžbenik na jeziku i pismu nacionalne manjine;
- 2) udžbenik prilagođen obrazovnim potrebama učenika sa smetnjama u razvoju i invaliditetom;
- 3) udžbenik za ogledne programe;
- 4) udžbenik za sticanje obrazovanja po posebnim programima (obrazovanje u inostranstvu, programi za talentovane učenike i sl.);
- 5) udžbenik za predmete koje pohađa manje od 2% učenika i polaznika od ukupnog broja učenika i polaznika u generaciji koja pohađa isti program.

Maloprodajna cena udžbenika i priručnika sa PDV-om, koji se izdaje na jeziku i pismu nacionalne manjine, odnosno koji se izdaje sa prilagođenim pismom i/ili formatom za učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, ne može biti veća od maloprodajne cene udžbenika i priručnika sa PDV-om na srpskom jeziku koji je preveden, odnosno čije pismo i/ili format je prilagođen.

Izdavač udžbenika ima obavezu da učestvuje u obezbeđivanju sredstava za izdavanje niskotiražnih udžbenika u iznosu 2% ostvarenih neto prihoda od prodatih udžbenika u prethodnoj kalendarskoj godini i da navedena sredstva obračuna i uplati na namenski račun javnog izdavača, najkasnije do 31. marta tekuće godine.

Izdavač udžbenika koji izdaje sve niskotiražne udžbenike koji su tom izdavaču odobreni u skladu sa ovim zakonom, nema obavezu da učestvuje u obezbeđivanju sredstava iz stava 4. ovog člana.

Vlada, u skladu sa raspoloživim sredstvima budžeta Republike Srbije, donosi odluku o sufinansiranju pripreme i/ili nabavke niskotiražnih udžbenika, ako sredstva iz stava 4. ovog člana nisu dovoljna za finansiranje izdavanja ili nabavke niskotiražnih udžbenika.

Odluka iz stava 6. ovog člana donosi se do 1. maja tekuće godine za narednu školsku godinu.

Izbor udžbenika iz stava 1. ovog člana vrši se u skladu sa ovim zakonom.

Bliže uslove i druga pitanja od značaja za izdavanje niskotiražnih udžbenika propisuje ministar.

Upotreba jezika i pisma

Član 12.

Udžbenik, priručnik, dodatno nastavno sredstvo, didaktičko sredstvo i didaktičko igrovno sredstvo izdaje se na srpskom jeziku i ćiriličkom pismu.

Izuzetno, priručnik za stručne predmete u stručnim i umetničkim školama i elektronski dodatak uz udžbenik mogu da se izdaju na srpskom jeziku i latiničkom

pismu, ukoliko je način izlaganja sadržaja plana i programa nastave i učenja određene stručne oblasti, usled korišćenja Međunarodnog sistema jedinica, u funkciji boljeg predstavljanja i razumevanja sadržaja.

Udžbenik, priručnik, dodatno nastavno sredstvo, didaktičko sredstvo i didaktičko igrovno sredstvo izdaje se i na jeziku i pismu nacionalne manjine kada se obrazovno-vaspitni rad izvodi na tom jeziku.

Za decu, učenike i odrasle sa smetnjama u razvoju i invaliditetom udžbenik, priručnik, dodatno nastavno sredstvo, didaktičko i didaktičko igrovno sredstvo izdaje se u skladu sa potrebama i mogućnostima dece, učenika i polaznika, kako na srpskom, tako i na jeziku i pismu nacionalnih manjina.

Za izvođenje obrazovnog i vaspitnog rada sa decom, učenicima i odraslima oštećenog vida, udžbenik, priručnik, dodatno nastavno sredstvo, didaktičko sredstvo i didaktičko igrovno sredstvo izdaje se na Brajevom pismu, u elektronskoj formi ili formatima koji su prilagođeni (sadržaj štampan uvećano, fotografija obrađena za potrebe slabovidnih učenika, fotografska uvećanja, reljefni crteži, sheme, karte, zvučni zapis odnosno drugi oblik i medij).

Udžbenik stranog jezika izdaje se na odgovarajućem stranom jeziku i pismu.

Odredbe ovog člana shodno se primenjuju i na elektronski dodatak.

Jednake mogućnosti i zabrana diskriminacije

Član 13.

Udžbenik, priručnik, elektronski dodatak uz udžbenik, dodatno nastavno sredstvo, didaktičko sredstvo i didaktičko igrovno sredstvo svojim sadržajem i oblikom treba da obezbede sprovođenje principa jednakih mogućnosti i uvažavanja različitosti.

Udžbenik, priručnik, elektronski dodatak uz udžbenik, dodatno nastavno sredstvo, didaktičko sredstvo i didaktičko igrovno sredstvo svojim sadržajem ili oblikom ne smeju da diskriminišu ili dovode u neravnopravan položaj grupe i pojedince ili da podstiču na takvo ponašanje, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zabrana diskriminacije.

II. IZDAVAČI UDŽBENIKA

Član 14.

Izdavanje udžbenika, priručnika, dodatnog nastavnog sredstva, didaktičkog sredstva i didaktičkog igrovnog sredstva može da obavlja javno preduzeće (u daljem tekstu: javni izdavač), preduzetnik ili drugo pravno lice koje je registrovano za izdavačku delatnost.

Priručnik za stručne predmete u stručnim i umetničkim školama može da izdaje i udruženje stručnih i umetničkih škola.

Priručnik za učenike i odrasle sa smetnjama u razvoju i invaliditetom može da izdaje i udruženje škola za učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom i strukovno udruženje defektologa.

Priručnik za obrazovanje odraslih može da izdaje i udruženje škola koje realizuje programe osnovnog obrazovanja odraslih.

Centar za niskotiražne udžbenike

Član 15.

Javni izdavač, za izdavanje niskotiražnih udžbenika iz člana 11. ovog zakona obrazuje Centar za niskotiražne udžbenike kao posebnu organizacionu jedinicu.

Javni izdavač izdaje niskotiražni udžbenik, ako sam izdavač ne izdaje taj niskotiražni udžbenik.

III. PRIPREMANJE UDŽBENIKA

Utvrđivanje plana udžbenika

Član 16.

Planom udžbenika utvrđuju se udžbenici po predmetima ili oblastima, razredima, nivoima obrazovanja i vrsti škole, koji se koriste u obrazovno-vaspitnom radu.

Za stručne predmete u stručnim školama, za polaznike u osnovnom obrazovanju odraslih, planom udžbenika može se propisati i priručnik.

Planom udžbenika definiše se sastav udžbeničkog kompleta, vodeći se principom da je svaka komponenta udžbeničkog kompleta neophodan uslov za ostvarivanje ciljeva određenog predmeta. Svaka komponenta udžbeničkog kompleta ima jasnu funkciju, a sve komponente kompleta čine koherentnu celinu.

Plan udžbenika za osnovno i srednje opšte i umetničko obrazovanje i vaspitanje, opšteobrazovne predmete srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja i obrazovanja odraslih, na predlog Zavoda za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja (u daljem tekstu: Zavod), po pribavljenom mišljenju Nacionalnog prosvetnog saveta, donosi ministar.

Plan udžbenika za versku nastavu, na predlog Komisije za versku nastavu, obrazovane u skladu sa propisima o osnovnom i srednjem obrazovanju i vaspitanju, po pribavljenom mišljenju Zavoda, donosi ministar.

Plan udžbenika na jeziku i pismu nacionalnih manjina i udžbenika za predmete od interesa za nacionalne manjine, na predlog Zavoda i nacionalnih saveta nacionalnih manjina, po pribavljenom mišljenju Nacionalnog prosvetnog saveta, donosi ministar.

Plan udžbenika za stručne predmete u stručnim školama, na predlog Zavoda, po pribavljenom mišljenju Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih, donosi ministar.

Plan udžbenika ministar donosi istovremeno sa donošenjem plana i programa nastave i učenja, odnosno kada se utvrdi potreba za izmenom postojećeg plana udžbenika.

Predlog iz st. 4, 6. i 7. ovog člana, Zavod istovremeno dostavlja Nacionalnom prosvetnom savetu, odnosno Savetu za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih (u daljem tekstu: nadležni savet) i ministarstvu nadležnom za poslove obrazovanja (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Ako nadležni savet ne dostavi mišljenje Ministarstvu, u roku od 45 dana od dana dostavljanja predloga Zavoda, ministar će doneti plan udžbenika bez mišljenja nadležnog saveta.

Plan udžbenika objavljuje se u „Službenom glasniku Republike Srbije – Prosvetnom glasniku” i na zvaničnoj internet stranici Ministarstva.

Sadržina plana udžbenika

Član 17.

Plan udžbenika sadrži:

1) naslov udžbenika za svaki nivo obrazovanja i vrstu škole, po razredima i predmetima;

- 2) naslov priručnika za svaki nivo obrazovanja i vrstu škole, po razredima i predmetima;
- 3) jezik i pismo na kome se izdaje udžbenik, odnosno priručnik.

Standardi kvaliteta udžbenika

Član 18.

Radi postizanja kvalitetnog i uravnoteženog obrazovanja i vaspitanja, zasnovanog na tekovinama i dostignućima savremene nauke, prilagođenog psihofizičkim, uzrasnim i ličnim obrazovnim potrebama svakog deteta, učenika i odraslog, udžbenik mora da bude usklađen sa Standardima kvaliteta udžbenika (u daljem tekstu: Standardi).

Standardi predstavljaju uslove koji se odnose na sadržinu, pedagoško-psihološke zahteve, didaktičku i metodičku obradu, jezičke zahteve, izradu, grafičku, likovnu i tehničku opremljenost udžbenika, zavisno od oblika, medija i namene.

Standarde i uputstvo o njihovoj primeni, na predlog Zavoda, po pribavljenom mišljenju Nacionalnog prosvetnog saveta, donosi ministar.

Standardi se utvrđuju za:

- 1) udžbenike;
- 2) elektronski dodatak;
- 3) priručnike;
- 4) dodatno nastavno sredstvo;
- 5) didaktičko sredstvo i didaktičko igrovno sredstvo;
- 6) prilagođene udžbenike i dodatna nastavna sredstva.

Ispunjenost Standarda predstavlja osnov za donošenje stručne ocene kvaliteta rukopisa udžbenika, stručnog mišljenja o kvalitetu rukopisa priručnika, dodatnog nastavnog sredstva, didaktičkog sredstva i didaktičkog igrovnog sredstva i ekspertskog mišljenja.

Katalog udžbenika

Član 19.

Udžbenik koji je odobren u skladu sa ovim zakonom do 1. februara, uvršćuje se u Katalog udžbenika i može se koristiti u narednoj školskoj godini.

Katalog udžbenika se objavljuje najkasnije do 15. februara na zvaničnoj internet stranici Ministarstva i u „Službenom glasniku Republike Srbije – Prosvetnom glasniku”.

Katalog udžbenika sadrži sledeće podatke:

- 1) naslov udžbenika;
- 2) naziv predmeta, razred i vrsta škole za koju je udžbenik namenjen;
- 3) ime/imena autora udžbenika;
- 4) broj i datum izdavanja rešenja o odobravanju rukopisa udžbenika;
- 5) jezik i pismo na kome se izdaje udžbenik;
- 6) pun naziv izdavača;
- 7) napomenu uz udžbenik da je prilagođen, kao i vid prilagođavanja.

Ako je novi program nastave i učenja stupio na snagu nakon 1. juna godine koja prethodi godini u kojoj će se on primenjivati, Katalog udžbenika, odnosno njegov deo koji se odnosi na udžbenike odobrene po novom programu nastave i učenja, objavljuje se nakon dobijanja stručne ocene svih rukopisa udžbenika, koji su u roku od 150 dana od dana stupanja na snagu novog programa nastave i učenja predati na ocenu.

U slučaju donošenja novog programa nastave i učenja, udžbenici koji se nalaze u Katalogu udžbenika po prethodnom programu mogu da se biraju i koriste do odobravanja i uvrščavanja u Katalog udžbenika odobrenog po novom programu nastave i učenja.

Ministarstvo se stara o ažuriranju Kataloga udžbenika tokom cele godine.

Katalog udžbenika se ne ažurira tokom postupka izbora udžbenika u periodu od 60 dana od dana objavljivanja Kataloga udžbenika, osim za udžbenike koji su dobili odobrenje na ekspertizi i radi ispravke tehničkih grešaka.

Izdavač ima pravo da Ministarstvu podnese zahtev da se udžbenici koje povlači iz upotrebe brišu iz Kataloga udžbenika.

Zabranjeno je školi da koristi udžbenik koji nije uvršten u Katalog iz stava 1. ovog člana.

Katalog priručnika

Član 20.

Priručnici odobreni u skladu sa ovim zakonom uvrščuju se u Katalog priručnika.

Katalog iz stava 1. ovog člana sadrži:

- 1) priručnike za stručne predmete u stručnim i umetničkim školama;
- 2) priručnike za osnovno obrazovanje odraslih;
- 3) priručnike sa prilagođenim pismom i/ili formatom za učenike i odrasle sa smetnjama u razvoju i invaliditetom.

Katalog iz stava 1. ovog člana Ministarstvo objavljuje i redovno ažurira na svojoj zvaničnoj internet stranici.

Katalog iz stava 1. ovog člana sadrži sledeće podatke:

- 1) naslov priručnika;
- 2) naziv predmeta, razred i vrsta škole za koju je priručnik namenjen;
- 3) ime/imena autora priručnika;
- 4) broj i datum izdavanja rešenja o odobravanju rukopisa priručnika;
- 5) jezik i pismo na kome se izdaje priručnik;
- 6) pun naziv izdavača;
- 7) napomenu uz priručnik da je prilagođen, kao i vid prilagođavanja.

Zabranjeno je školi da koristi priručnik koji nije uvršten u Katalog iz stava 1. ovog člana.

**Lista dodatnih nastavnih sredstava, didaktičkih sredstava i
didaktičkih igrovnih sredstava**

Član 21.

Dodatna nastavna sredstva, didaktička sredstva i didaktička igrovnna sredstva, odobrena u skladu sa ovim zakonom, uvršćuju se u Listu dodatnih nastavnih sredstava, didaktičkih sredstava i didaktičkih igrovnih sredstava.

Listu iz stava 1. ovog člana Zavod objavljuje i redovno ažurira na svojoj zvaničnoj internet stranici.

Listu iz stava 1. ovog člana sadrži sledeće podatke:

- 1) naslov dodatnog nastavnog sredstva, didaktičkog sredstva i didaktičkog igrovnog sredstva;
- 2) naziv predmeta, razred i vrsta škole, odnosno predškolske ustanove za koju su dodatno nastavno sredstvo, didaktičko sredstvo i didaktičko igrovnno sredstvo namenjeni;
- 3) ime/imena autora dodatnog nastavnog sredstva, didaktičkog sredstva i didaktičkog igrovnog sredstva;
- 4) broj i datum izdavanja rešenja o odobravanju dodatnog nastavnog sredstva, didaktičkog sredstva i didaktičkog igrovnog sredstva;
- 5) jezik i pismo na kome se izdaje dodatno nastavno sredstvo, pomagalo, didaktičko sredstvo i didaktičko igrovnno sredstvo;
- 6) pun naziv izdavača;
- 7) napomenu uz dodatno nastavno sredstvo da je prilagođeno, kao i vid prilagođavanja za učenike i polaznike kojima je potrebna dodatna podrška u obrazovanju i vaspitanju.

**IV. ODOBRAVANJE UDŽBENIKA, PRIRUČNIKA, DODATNIH
NASTAVNIH SREDSTAVA, DIDAKTIČKIH SREDSTAVA I
DIDAKTIČKIH IGROVNIH SREDSTAVA**

Podnošenje zahteva za odobravanje rukopisa udžbenika

Član 22.

Zahtev za odobravanje rukopisa udžbenika izdavač podnosi Ministarstvu.

Zahtev iz stava 1. ovog člana izdavači mogu podneti tokom čitave godine.

Zahtev za odobravanje rukopisa udžbenika na jeziku i pismu nacionalne manjine čiji nacionalni savet ima sedište na teritoriji autonomne pokrajine, podnosi se organu autonomne pokrajine nadležnom za poslove obrazovanja (u daljem tekstu: Pokrajinski sekretarijat).

Uz zahtev, izdavač podnosi u štampanoj i elektronskoj formi:

- 1) grafički, likovno i tehnički oblikovan rukopis udžbenika u pet primeraka;
- 2) elaborat u pet primeraka;
- 3) odluku nadležnog organa izdavača o usvajanju rukopisa udžbenika;
- 4) saglasnost izdavača da će omogućiti javnom izdavaču i nastavnicima da bez naknade koriste sadržaje udžbenika koji je izabrala njihova škola, radi prilagođavanja udžbenika prema individualnom obrazovnom planu za učenike sa smetnjama u razvoju;

5) saglasnost izdavača da će omogućiti javnom izdavaču da bez naknade koristi sadržaje udžbenika za potrebe izdavanja udžbenika na jeziku i pismu nacionalne manjine u slučaju izbora tog udžbenika, ukoliko izdavač ne prihvati obavezu da ga izdaje;

6) saglasnost izdavača da će u slučaju izbora tog udžbenika omogućiti javnom izdavaču da bez naknade koristi sadržaje udžbenika za potrebe izdavanja prilagođenog udžbenika za učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom ukoliko izdavač ne prihvati obavezu da sam prilagodi taj udžbenik.

Elaborat iz stava 4. tačka 2) ovog člana sadrži tri stručne ocene kvaliteta rukopisa udžbenika koju daje recenzentska komisija izdavača.

Reczentska komisija iz stava 5. ovog člana ima najmanje tri člana iz reda stručnjaka za odgovarajuću oblast za koju se dostavlja rukopis udžbenika, pri čemu jedan obavezno mora da bude iz redova nastavnika koji neposredno učestvuju u izvođenju nastave.

Izdavač koji podnosi zahtev za odobravanje rukopisa udžbenika za versku nastavu, dostavlja i pozitivno mišljenje Komisije za versku nastavu.

Uz zahtev za odobravanje rukopisa udžbenika na jeziku i pismu pripadnika nacionalne manjine, izdavač dostavlja prethodnu saglasnost nacionalnog saveta nacionalne manjine i prevod tog udžbenika na srpski jezik, osim za udžbenik maternjeg jezika. Za tačnost prevoda odgovoran je izdavač. Ukoliko nacionalni savet nacionalne manjine ne postupi po zahtevu izdavača za davanje prethodne saglasnosti u roku od 30 dana od dana dostavljanja tog zahteva, smatraće se da je saglasnost data.

Ministarstvo dostavlja Zavodu četiri primerka rukopisa udžbenika i elaborata u štampanoj i elektronskoj formi u roku od deset dana od dana prijema rukopisa od izdavača.

Pokrajinski sekretarijat dostavlja ustanovi nadležnoj za poslove unapređenja i razvoja stručno-istraživačkog rada u oblasti predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja i vaspitanja na teritoriji autonomne pokrajine (u daljem tekstu: Pokrajinski zavod), četiri primerka rukopisa udžbenika na jeziku i pismu nacionalne manjine i elaborata u štampanoj i elektronskoj formi u roku od deset radnih dana od dana prijema rukopisa od strane izdavača.

Izdavač koji podnosi zahtev za odobravanje prevoda odobrenog udžbenika sa srpskog jezika na jezik i pismo nacionalne manjine, dostavlja odobreni udžbenik na srpskom jeziku, prevod tog udžbenika na jezik i pismo nacionalne manjine i prethodnu saglasnost nacionalnog saveta nacionalne manjine. Za tačnost prevoda odgovoran je izdavač. Ukoliko nacionalni savet nacionalne manjine ne postupi po zahtevu izdavača za davanje prethodne saglasnosti u roku od 30 dana od dana dostavljanja tog zahteva, smatraće se da je saglasnost data.

Izdavač koji podnosi zahtev za odobravanje prilagođenog pisma i/ili formata odobrenog udžbenika za učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, dostavlja odobreni udžbenik i rukopis udžbenika sa prilagođenim pismom i/ili formatom.

Postupak odobravanja udžbenika iz st. 11. i 12. ovog člana sprovodi se shodno odredbama ovog zakona koje se odnose na novo izdanje udžbenika.

Uz zahtev izdavač podnosi i dokaz o uplaćenju taksi za stručnu ocenu.

Udžbenici i priručnici za stručne predmete u srednjim stručnim školama oslobađaju se takse za stručnu ocenu.

Visina takse za stručnu ocenu utvrđuje se u skladu sa zakonom kojim se uređuju republičke administrativne takse.

Sredstva od taksi iz stava 16. ovog člana, prihod su budžeta Republike Srbije i uplaćuju se na račun propisan za uplatu javnih prihoda.

Stručna ocena kvaliteta rukopisa udžbenika

Član 23.

Stručnu ocenu kvaliteta rukopisa udžbenika (u daljem tekstu: stručna ocena) daje komisija koju iz reda zaposlenih obrazuje Zavod, odnosno Pokrajinski zavod, bez prava na naknadu.

Ukoliko u Zavodu, odnosno Pokrajinskom zavodu nisu zaposlena lica sa odgovarajućim obrazovanjem, angažovaće se druga stručna lica za odgovarajuću oblast za koju je dostavljen rukopis udžbenika.

Zavod, odnosno Pokrajinski zavod dostavlja Ministarstvu, odnosno Pokrajinskom sekretarijatu stručnu ocenu u roku od 60 dana od dana prijema rukopisa od strane Ministarstva.

Zavod, odnosno Pokrajinski zavod će pre donošenja stručne ocene, ukoliko rukopis sadrži nedostatke, jednom vratiti izdavaču rukopis udžbenika na doradu, uz obrazloženje svih uočenih nedostataka, radi njihovog otklanjanja.

Izdavač ima mogućnost da otkloni uočene nedostatke i tako ispravljen rukopis, u tri primerka u elektronskoj i štampanoj formi, vrati Zavodu, odnosno Pokrajinskom zavodu u roku od deset radnih dana od dana prijema rukopisa na doradu. Rok za ispravku nedostataka ne uračunava se u rok iz stava 3. ovog člana.

Ukoliko izdavač ne dostavi korigovan tekst rukopisa udžbenika u roku iz stava 5. ovog člana, smatra se da je odustao od zahteva za odobravanje rukopisa udžbenika, o čemu Zavod, odnosno Pokrajinski zavod obaveštava Ministarstvo, odnosno Pokrajinski sekretarijat.

Zavod, odnosno Pokrajinski zavod na osnovu obrazložene stručne ocene, daje predlog da se prihvati ili odbije zahtev za odobravanje rukopisa.

Predlog iz stava 7. ovog člana, zajedno sa obrazloženom stručnom ocenom, Zavod, odnosno Pokrajinski zavod dostavlja Ministarstvu, odnosno Pokrajinskom sekretarijatu i izdavaču. Zavod, odnosno Pokrajinski zavod dostavlja Ministarstvu odnosno Pokrajinskom sekretarijatu i primerak ispravljenog rukopisa udžbenika iz stava 5. ovog člana.

Sve stručne ocene objavljuju se na zvaničnoj internet stranici Zavoda, odnosno Pokrajinskog zavoda u roku od 15 dana od dana donošenja rešenja o odobravanju rukopisa udžbenika.

Ukoliko Zavod, odnosno Pokrajinski zavod ne dostavi Ministarstvu, odnosno Pokrajinskom sekretarijatu stručnu ocenu, ministar, odnosno pokrajinski sekretar, u roku od osam dana od dana isteka roka za dostavljanje stručne ocene, zahteva od Zavoda, odnosno Pokrajinskog zavoda da u roku od tri dana od dana prijema zahteva dostavi stručnu ocenu.

Izuzetno, ukoliko Zavod, odnosno Pokrajinski zavod ni u dodatnom roku iz stava 10. ovog člana, ne dostavi stručnu ocenu, ministar, odnosno pokrajinski sekretar će u roku od osam dana od dana isteka dodatnog roka obrazovati komisiju za pripremu stručne ocene iz reda odgovarajućih stručnjaka. Komisija dostavlja ministru, odnosno pokrajinskom sekretaru stručnu ocenu u roku od 20 dana od dana prijema rukopisa.

Na osnovu stručne ocene komisije iz stava 11. ovog člana, ministar, odnosno pokrajinski sekretar u roku od osam dana donosi rešenje o prihvatanju ili odbijanju rukopisa udžbenika.

Sredstva za rad komisije iz stava 11. ovog člana padaju na teret sredstava Zavoda, odnosno Pokrajinskog zavoda.

Bliže uslove i kriterijume za izbor drugih stručnih lica iz stava 2. ovog člana i odgovarajućih stručnjaka iz stava 11. ovog člana propisuje ministar.

**Podnošenje zahteva za odobravanje rukopisa priručnika,
dodatnih nastavnih sredstava, didaktičkih sredstava i didaktičkih
igrovnih sredstava**

Član 24.

Zahtev za odobravanje rukopisa priručnika izdavač podnosi Ministarstvu, odnosno Pokrajinskom sekretarijatu.

Zahtev za odobravanje dodatnih nastavnih sredstava, didaktičkih sredstava i didaktičkih igrovnih sredstava, izdavač podnosi Zavodu, odnosno Pokrajinskom zavodu.

Zahtev iz st. 1. i 2. ovog člana izdavač može podneti tokom čitave godine.

Uz zahtev iz st. 1. i 2. ovog člana izdavač podnosi priloge shodno odredbama člana 22. ovog zakona.

Izdavač koji podnosi zahtev za odobravanje rukopisa priručnika, dodatnih nastavnih sredstava, didaktičkih sredstava i didaktičkih igrovnih sredstava na jeziku i pismu nacionalne manjine, dostavlja prevod istog na srpski jezik i prethodnu saglasnost nacionalnog saveta nacionalne manjine. Za tačnost prevoda odgovoran je izdavač. Ukoliko nacionalni savet nacionalne manjine ne postupi po zahtevu izdavača za davanje prethodne saglasnosti u roku od 30 dana od dana dostavljanja tog zahteva, smatraće se da je saglasnost data.

Ministarstvo, odnosno Pokrajinski sekretarijat dostavlja Zavodu, odnosno Pokrajinskom zavodu četiri primerka rukopisa priručnika u štampanoj i elektronskoj formi u roku od osam dana od dana prijema.

Uz zahtev izdavač podnosi dokaz o uplaćenju taksi za stručno mišljenje.

Visina takse za stručno mišljenje utvrđuje se u skladu sa zakonom kojim se uređuju republičke administrativne takse.

Sredstva od taksi iz stava 7. ovog člana prihod su budžeta Republike Srbije i uplaćuju se na račun propisan za uplatu javnih prihoda.

**Stručno mišljenje o kvalitetu rukopisa priručnika, dodatnih
nastavnih sredstava, didaktičkih sredstava i didaktičkih igrovnih
sredstava**

Član 25.

Stručno mišljenje o kvalitetu rukopisa priručnika daje komisija koju iz reda zaposlenih formira Zavod, odnosno Pokrajinski zavod, bez prava na naknadu.

Stručno mišljenje o kvalitetu dodatnih nastavnih sredstava, didaktičkih sredstava i didaktičkih igrovnih sredstava daje komisija koju iz reda zaposlenih formira Zavod, odnosno Pokrajinski zavod, bez prava na naknadu.

Ukoliko u Zavodu, odnosno Pokrajinskom zavodu, nisu zaposlena lica sa odgovarajućim obrazovanjem, angažovaće se druga stručna lica za odgovarajuću oblast.

Stručno mišljenje iz stava 1. ovog člana, sa predlogom da se rukopis priručnika odobri ili ne odobri, Zavod, odnosno Pokrajinski zavod, dostavlja

Ministarstvu, odnosno Pokrajinskom sekretarijatu i izdavaču u roku od 45 dana od dana prijema rukopisa.

Na osnovu stručnog mišljenja iz stava 2. ovog člana, Zavod, odnosno Pokrajinski zavod, rešenjem odobrava dodatna nastavna sredstva, didaktička sredstva i didaktička igrovna sredstva u roku od 45 dana od dana prijema rukopisa.

Bliže uslove i kriterijume za izbor drugih stručnih lica iz stava 3. ovog člana propisuje ministar.

Ekspertiza rukopisa udžbenika i ekspertsko mišljenje

Član 26.

Izdavač koji nije saglasan sa stručnom ocenom, može u roku od osam dana od dana prijema stručne ocene podneti Ministarstvu, odnosno Pokrajinskom sekretarijatu, zahtev za ekspertizu rukopisa udžbenika.

Zahtev iz stava 1. ovog člana Ministarstvo, odnosno Pokrajinski sekretarijat, dostavlja nadležnom savetu u roku od osam dana od dana prijema.

Nadležni savet obrazuje tročlanu stručnu komisiju koju čine stručnjaci iz odgovarajuće oblasti za koju se podnosi zahtev za ekspertizu rukopisa udžbenika.

Lica koja su učestvovala u izradi stručne ocene rukopisa udžbenika ne mogu biti imenovana u stručnu komisiju iz stava 3. ovog člana.

Stručna komisija iz stava 3. ovog člana vrši ekspertizu rukopisa na osnovu Standarda i daje obrazloženo ekspertsko mišljenje u pisanoj formi, koje nadležni savet u roku od 45 dana od dana prijema zahteva iz stava 1. ovog člana dostavlja Ministarstvu, odnosno Pokrajinskom sekretarijatu.

Stručna komisija donosi odluku većinom glasova.

Izuzetno, ako nadležni savet, u roku iz stava 5. ovog člana, ne dostavi ekspertsko mišljenje, ministar, odnosno pokrajinski sekretar će u roku od osam dana od dana protoka roka iz stava 5. ovog člana formirati komisiju za pripremu ekspertskog mišljenja iz reda odgovarajućih stručnjaka. Komisija za pripremu ekspertskog mišljenja dostavlja ministru, odnosno pokrajinskom sekretaru ekspertsko mišljenje u roku od 20 dana od dana prijema rukopisa.

Na osnovu ekspertskog mišljenja komisije iz stava 7. ovog člana, ministar, odnosno pokrajinski sekretar donosi rešenje o prihvatanju ili odbijanju rukopisa udžbenika.

Taksu za troškove ekspertize rukopisa udžbenika snosi izdavač.

Sredstva za rad komisije iz st. 3. i 7. ovog člana padaju na teret budžeta Republike Srbije, a visinu naknade za rad članova, propisuje ministar.

Na postupak ekspertize rukopisa priručnika shodno se primenjuju odredbe ovog člana.

Zabranjeno je izdavaču da kontaktira i vrši uticaj na članove komisije iz st. 3. i 7. ovog člana u toku postupka davanja ekspertskog mišljenja.

Visina takse za troškove ekspertize rukopisa udžbenika utvrđuje se u skladu sa zakonom kojim se uređuju republičke administrativne takse.

Sredstva od taksi iz stava 13. ovog člana, prihod su budžeta Republike Srbije i uplaćuju se na račun propisan za uplatu javnih prihoda.

Bliže uslove i kriterijume za izbor stručnjaka iz st. 3. i 7. ovog člana propisuje ministar.

Sukob interesa

Član 27.

U postupku odobravanja rukopisa udžbenika, priručnika, dodatnih nastavnih sredstava, didaktičkih sredstava i didaktičkih igrovnih sredstava, lice koje učestvuje u postupku davanja stručne ocene, stručnog mišljenja, odnosno ekspertskog mišljenja, pre početka rada potpisuje izjavu da nije autor udžbenika za osnovnu i srednju školu, kao i priručnika, dodatnih nastavnih sredstava, didaktičkih sredstava i didaktičkih igrovnih sredstava, nije zaposlen kod izdavača, angažovan ili poslovno povezan sa njim, da nije povezan sa odgovornim licem izdavača, da on ili lice povezano sa njim nemaju posrednu ili neposrednu korist odnosno pogodnost kod izdavača ili odgovornog lica izdavača, odnosno da ne postoje drugi zakonom propisani uslovi za njegovo izuzeće.

Odgovornim licem izdavača iz stava 1. ovog člana smatra se lice ovlašćeno za zastupanje i urednik.

Postojanje uslova iz stava 1. ovog člana utvrđuje po službenoj dužnosti ili na zahtev državnog organa, pravnog ili fizičkog lica:

- 1) Zavod, odnosno Pokrajinski zavod prilikom obrazovanja komisije iz člana 23. st. 1. i 2, člana 25. st. 1. i 2. i člana 40. st. 6. i 7. ovog zakona, na osnovu izjave iz stava 1. ovog člana;
- 2) nadležni savet prilikom obrazovanja komisije iz člana 26. stav 3. ovog zakona, na osnovu izjave iz stava 1. ovog člana;
- 3) ministar, odnosno pokrajinski sekretar prilikom obrazovanja komisije iz člana 23. stav 11. i člana 26. stav 7. ovog zakona, na osnovu izjave iz stava 1. ovog člana.

Nadležnost za odobravanje rukopisa udžbenika

Član 28.

Ministar odobrava rukopis udžbenika na predlog Zavoda, odnosno na osnovu ekspertskog mišljenja, ako je sproveden postupak ekspertize rukopisa udžbenika.

Ministar odobrava rukopis udžbenika za versku nastavu, na predlog Zavoda i na osnovu pozitivnog mišljenja Komisije za versku nastavu, odnosno na osnovu ekspertskog mišljenja, ako je sproveden postupak ekspertize.

Ministar, odnosno pokrajinski sekretar odobrava rukopis udžbenika na jeziku i pismu nacionalne manjine, na predlog Zavoda, odnosno Pokrajinskog zavoda i na osnovu prethodne saglasnosti nacionalnog saveta nacionalne manjine, odnosno na osnovu ekspertskog mišljenja, ako je sproveden postupak ekspertize rukopisa udžbenika.

Nadležnost za odobravanje rukopisa priručnika, dodatnih nastavnih sredstava, didaktičkih sredstava i didaktičkih igrovnih sredstava

Član 29.

Ministar odobrava rukopis priručnika na predlog Zavoda, odnosno na osnovu ekspertskog mišljenja, ako je sproveden postupak ekspertize.

Zavod, odnosno Pokrajinski zavod odobrava dodatna nastavna sredstva, didaktička sredstva i didaktička igrovnna sredstva.

Nadležnost za odobravanje rukopisa udžbenika i priručnika, dodatnih nastavnih sredstava, didaktičkih sredstava i didaktičkih igrovnih sredstava

igrovnih sredstava na jeziku i pismu nacionalne manjine na teritoriji autonomne pokrajine

Član 30.

Pokrajinski sekretarijat odobrava rukopis udžbenika i priručnika na jeziku i pismu nacionalne manjine čiji nacionalni savet nacionalne manjine ima sedište na njenoj teritoriji, na predlog Pokrajinskog zavoda, odnosno na osnovu ekspertskeg mišljenja, ako je sproveden postupak ekspertize, a na osnovu prethodne saglasnosti nacionalnog saveta nacionalne manjine, i to:

- 1) udžbenik i priručnik na jeziku i pismu nacionalne manjine koji je izdat na teritoriji Republike Srbije;
- 2) dodatak uz udžbenik koji se koristi za realizaciju prilagođenog dela programa nastave i učenja za predmete od značaja za nacionalnu manjinu;
- 3) udžbenik na jeziku i pismu nacionalne manjine koji je prevod udžbenika odobrenog na srpskom jeziku;
- 4) udžbenik na jeziku i pismu nacionalne manjine izdat u stranoj državi.

Pokrajinski zavod odobrava dodatna nastavna sredstva, didaktička sredstva i didaktička igrovnna sredstva na jeziku i pismu nacionalne manjine čiji nacionalni savet nacionalne manjine ima sedište na teritoriji autonomne pokrajine.

Postupak iz stava 1. ovog člana sprovodi se shodno odredbama čl. 22-26. ovog zakona.

Postupak iz stava 2. ovog člana sprovodi se u skladu sa odredbama čl. 24. i 25. ovog zakona.

Pokrajinski sekretarijat u roku od osam dana od dana donošenja rešenja o odobravanju rukopisa udžbenika i priručnika dostavlja Ministarstvu obaveštenje o odobrenim udžbenicima i priručnicima iz stava 1. ovog člana.

Ukoliko Pokrajinski sekretarijat ne dostavi Ministarstvu obaveštenje iz stava 5. ovog člana, ministar u roku od osam dana od dana isteka roka za dostavljanje obaveštenja donosi rešenje kojim se odobrava rukopis udžbenika i priručnika.

Rešenje iz stava 6. ovog člana ministar dostavlja izdavaču u roku od osam dana od dana donošenja.

Pokrajinski zavod u roku od osam dana od dana donošenja rešenja o odobravanju dodatnih nastavnih sredstava, didaktičkih sredstava i didaktičkih igrovnih sredstava dostavlja Zavodu obaveštenje o odobrenim dodatnim nastavnim sredstvima, didaktičkim sredstvima i didaktičkim igrovnim sredstvima iz stava 2. ovog člana.

Udžbenike i priručnike iz stava 1. ovog člana Ministarstvo uvršćuje u Katalog udžbenika i Katalog priručnika iz čl. 19. i 20. ovog zakona.

Dodatna nastavna sredstva, didaktička sredstva i didaktička igrovnna sredstva na jeziku i pismu nacionalne manjine iz stava 2. ovog člana Zavod uvršćuje na listu iz člana 21. ovog zakona.

Sadržina rešenja o odobravanju rukopisa udžbenika

Član 31.

Ministar, odnosno pokrajinski sekretar donosi rešenje o odobravanju rukopisa udžbenika u roku od osam dana od dana prijema predloga iz člana 23. stav 7. ovog zakona, odnosno ekspertskeg mišljenja iz člana 26. st. 5. i 7. ovog zakona.

Rešenje iz stava 1. ovog člana sadrži:

- 1) naslov udžbenika;
- 2) naziv predmeta, kao i razred i vrstu škole za koju je udžbenik namenjen;
- 3) ime/imena autora;
- 4) jezik i pismo na kome se udžbenik izdaje;
- 5) pun naziv izdavača;
- 6) poziv na obrazloženi predlog Zavoda, odnosno Pokrajinskog zavoda da se rukopis udžbenika odobri.

Ukoliko je izdavač podneo zahtev za ekspertizu rukopisa udžbenika, rešenje sadrži i poziv na ekspertsko mišljenje, koje se dostavlja u prilogu rešenja iz stava 1. ovog člana i čini njegov sastavni deo.

Rešenje iz stava 1. ovog člana konačno je u upravnom postupku.

Ministar, odnosno pokrajinski sekretar, donosi rešenje o odobravanju rukopisa priručnika, shodno odredbama ovog člana.

Zavod, odnosno Pokrajinski zavod, donosi rešenje o odobravanju dodatnih nastavnih sredstava, didaktičkih sredstava i didaktičkih igrovnih sredstava, shodno odredbama ovog člana.

Sadržina rešenja o odbijanju zahteva za odobravanje rukopisa udžbenika

Član 32.

Ministar, odnosno pokrajinski sekretar, donosi rešenje o odbijanju zahteva za odobravanje rukopisa udžbenika nakon isteka roka za podnošenje zahteva za ekspertizu iz člana 26. stav 1. ovog zakona, odnosno u roku od 15 dana od dana prijema ekspertske mišljenja.

Rešenje iz stava 1. ovog člana sadrži:

- 1) naslov rukopisa udžbenika;
- 2) naziv predmeta, kao i razred i vrstu škole za koju je rukopis udžbenika pripremljen;
- 3) ime/imena autora;
- 4) jezik i pismo na kome je rukopis udžbenika pripremljen;
- 5) pun naziv izdavača;
- 6) poziv na obrazloženi predlog Zavoda, odnosno Pokrajinskog zavoda da se rukopis udžbenika ne odobri.

Ukoliko je izdavač podneo zahtev za ekspertizu rukopisa udžbenika, rešenje sadrži i poziv na ekspertsko mišljenje, koje se dostavlja u prilogu rešenja iz stava 1. ovog člana i čini njegov sastavni deo.

Rešenje iz stava 1. ovog člana konačno je u upravnom postupku.

Ministar, odnosno pokrajinski sekretar donosi rešenje o odbijanju zahteva za odobravanje rukopisa priručnika, shodno odredbama ovog člana.

Zavod, odnosno Pokrajinski zavod, donosi rešenje o odbijanju dodatnih nastavnih sredstava, didaktičkih sredstava i didaktičkih igrovnih sredstava, shodno odredbama ovog člana.

Obustava i prekid postupka odobravanja rukopisa udžbenika

Član 33.

Ako se tokom postupka za odobravanje rukopisa udžbenika pravnosnažnom sudskom odlukom utvrdi da je povređeno autorsko pravo, ministar donosi rešenje o obustavljanju postupka, a ako je udžbenik odobren, povlači se iz upotrebe na kraju školske godine u kojoj se donosi rešenje o povlačenju udžbenika.

Ako se u sudskom ili drugom postupku donese odluka kojom se određuje privremena mera zabrane izdavanja i upotrebe udžbenika ministar donosi rešenje o prekidu postupka, a ako je udžbenik odobren povlači se iz upotrebe na kraju školske godine u kojoj se donosi rešenje o povlačenju udžbenika.

Rešenja iz st. 1. i 2. ovog člana konačna su u upravnom postupku.

Odredbe ovog člana shodno se primenjuju i na obustavu i prekid postupka odobravanja rukopisa priručnika.

V. IZBOR I PRAĆENJE UDŽBENIKA

Izbor udžbenika

Član 34.

Škola iz Kataloga udžbenika bira udžbenik za svaki predmet u svakom razredu, o čemu obaveštava Savet roditelja.

Odluku o izboru udžbenika donosi nastavničko veće na obrazložen predlog stručnih veća za oblasti predmeta, odnosno stručnog veća za razrednu nastavu.

Odluku o izboru udžbenika na jeziku i pismu nacionalne manjine donosi nastavničko veće na obrazložen predlog stručnih veća za oblasti predmeta, odnosno stručnog veća za razrednu nastavu koji izvode nastavu na jeziku nacionalne manjine.

Ukoliko u Katalogu udžbenika nema odobrenih udžbenika za nastavu na jeziku i pismu nacionalne manjine, škole od odobrenih udžbenika na srpskom jeziku vrše izbor udžbenika koji će biti preveden na jezik i pismo nacionalne manjine.

Udžbenik iz stava 4. ovog člana, koji je izabran za korišćenje za najveći broj učenika koji pohađaju nastavu na jeziku i pismu nacionalne manjine u odnosu na ukupan broj učenika koji pohađaju nastavu na jeziku i pismu te nacionalne manjine, koristiće se u svim školama u kojima se obrazovno-vaspitni rad ostvaruje na tom jeziku i pismu.

Ministar, na osnovu odluke koju škola dostavlja Ministarstvu, utvrđuje koji je udžbenik iz stava 5. ovog člana, izabran za korišćenje od strane najvećeg broja učenika koji pohađaju nastavu na jeziku i pismu nacionalne manjine, o čemu obaveštava izdavača.

Izdavač u roku od osam dana obaveštava Ministarstvo da li će sam izdati izabrani udžbenik. Ukoliko izdavač ne izdaje izabrani udžbenik ministar obaveštava javnog izdavača, koji je u obavezi da ga prevede.

Učenici sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, koriste udžbenike koje je izabrala škola u skladu sa odlukom iz st. 2. i 3. ovog člana.

U svim odeljenjima istog razreda iste škole, za isti predmet po pravilu se koristi isti udžbenik jednog izdavača.

Odluku iz st. 2. i 3. ovog člana škola dostavlja Ministarstvu u roku od 60 dana od dana objavljivanja Kataloga udžbenika.

Ukoliko škola ne dostavi odluku o izboru udžbenika, Ministarstvo će u roku od pet radnih dana od dana isteka roka iz stava 10. ovog člana, doneti odluku da se u

školi koriste udžbenici iz Kataloga udžbenika koji su najzastupljeniji na teritoriji nadležne školske uprave.

Izbor udžbenika se vrši za period od četiri školske godine.

Izuzetno, odluku o promeni udžbenika može doneti nastavničko veće na obrazloženi predlog stručnih veća za oblast predmeta, odnosno stručnog veća za razrednu nastavu, o čemu u roku od osam dana od dana donošenja odluke obaveštava Ministarstvo.

Za školsku godinu u kojoj se prvi put primenjuje novi program nastave i učenja, udžbenici se biraju na period od jedne školske godine.

Konačna odluka o udžbenicima koji će se koristiti u nastavi škola objavljuje se na vidnom mestu u školi i ta odluka obavezujuća je za sve koji učestvuju u obrazovno-vaspitnom radu.

Podatke o udžbenicima iz konačne odluke iz stava 15. ovog člana, škola unosi u elektronski registar udžbenika, koji vodi Ministarstvo.

Elektronski registar udžbenika javno je dostupan na zvaničnoj internet stranici Ministarstva i sadrži podatke iz člana 31. stav 2. tač. 1)–5) ovog zakona.

Spisak izabranih udžbenika, zajedno sa obrazloženim predlogom, škola čuva u papirnoj i elektronskoj formi, u skladu sa zakonom.

Korišćenje dodatnog nastavnog sredstva

Član 35.

Nastavnik može preporučiti učenicima korišćenje dodatnog nastavnog sredstva.

Dodatno nastavno sredstvo može da se koristi, ali bez uslovljavanja kupovine od strane roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika.

Nastavnik čini težu povredu radne obaveze ukoliko od učenika zahteva da kupi dodatno nastavno sredstvo.

Kupovina dodatnog nastavnog sredstva od strane roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika može se vršiti isključivo po pribavljenoj saglasnosti Saveta roditelja i pribavljenoj pojedinačnoj saglasnosti svakog roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika učenika.

Član 36.

Škola, uz saglasnost ili na zahtev Saveta roditelja, može u skladu sa svojim mogućnostima, da pomogne u obezbeđivanju svih izabranih udžbenika i dodatnih nastavnih sredstava, ukoliko se time roditeljima, odnosno drugim zakonskim zastupnicima olakšava pribavljanje potrebnih udžbenika.

Izdavaču je zabranjeno da učini, a predškolskoj ustanovi, školi i zaposlenom da primi svaku donaciju, poklon ili reprezentaciju, učinjenu na neposredan ili posredan način, u bilo kojem iznosu ili obliku.

Donacijom, poklonom ili reprezentacijom iz stava 2. ovog člana ne smatra se predstavljanje udžbenika, reprezentacije male vrednosti, kao i besplatni primerci udžbenika koje izdavač daje radi realizacije izbora udžbenika.

Praćenje udžbenika

Član 37.

Kvalitet udžbenika i rezultate korišćenja u obrazovno-vaspitnom radu kontinuirano prati Zavod, u skladu sa zakonom.

Bliže uslove o načinu praćenja kvaliteta udžbenika i rezultata korišćenja u obrazovno-vaspitnom radu propisuje ministar.

VI. IZDAVANJE UDŽBENIKA

Obaveze izdavača udžbenika

Član 38.

Obaveza izdavača čiji je udžbenik uvršten u Katalog udžbenika, osim obaveza utvrđenih propisima o izdavanju publikacija i propisima o obaveznom primerku publikacija, jeste da:

- 1) objavi udžbenik prema rukopisu koji je odobren;
- 2) obezbedi udžbenike u dovoljnom broju primeraka prema iskazanim potrebama škola i korisnika, za školsku godinu u kojoj je objavljen Katalog udžbenika;
- 3) učini udžbenik dostupnim prodajnoj mreži, najkasnije do 15. avgusta tekuće za narednu školsku godinu;
- 4) primerak odobrenog udžbenika dostavi Zavodu, najkasnije do 15. avgusta godine u kojoj je udžbenik prvi put objavljen u Katalogu udžbenika;
- 5) dostavi rukopis udžbenika javnom izdavaču po nalogu ministra;
- 6) uplati sredstva u visini od 2% od neto prihoda ostvarenog od prodaje udžbenika u prethodnoj kalendarskoj godini najkasnije do 31. marta tekuće godine, ukoliko ne izdaje niskotiražne udžbenike.

Sredstva iz stava 1. tačka 6) ovog člana, uplaćuju se na namenski račun javnog izdavača, a koriste se za namene utvrđene članom 11. ovog zakona.

Kao sredstvo obezbeđenja za ispunjenje obaveze iz stava 1. tačka 6) ovog člana, odnosno za dobro izvršenje posla izdavanja niskotiražnih udžbenika, izdavač najkasnije do 1. juna godine u kojoj se objavljuje Katalog udžbenika, dostavlja Ministarstvu menicu u visini od 2% od projektovanog neto prihoda, koji se izračunava na osnovu tiraža koji predstavlja broj udžbenika potreban za sve učenike koji pohađaju škole koje su izabrale udžbenike tog izdavača pre objavljivanja Kataloga udžbenika, za jednu školsku godinu.

Obaveze izdavača iz stava 1. tač. 1)–4) ovog člana odnose se i na izdavače čiji su priručnici uvršteni u Katalog priručnika.

Sadržina udžbenika objavljenog u Katalogu udžbenika

Član 39.

Udžbenik koji je objavljen u Katalogu udžbenika, osim podataka utvrđenih propisima o izdavanju publikacija, sadrži i:

- 1) naslov;
- 2) naziv predmeta ili oblasti, razred i vrstu škole za koju se izdaje;
- 3) broj i datum akta kojim je rukopis odobren za izdavanje i upotrebu u školi;
- 4) posebne napomene u vezi sa izdavanjem i korišćenjem.

Odredbe ovog člana shodno se primenjuju na priručnike, dodatna nastavna sredstva, didaktička sredstva i didaktička igrova sredstva.

Novo izdanje udžbenika

Član 40.

Novo izdanje udžbenika koje se izdaje sa nepromenjenim sadržajem, ne podleže ponovnom odobravanju.

Promenom sadržaja ne smatra se:

1) ispravljanje grešaka i omaški u tekstu (imena, nazivi, brojevi, pravopisne greške, zastarele ilustracije i sl.);

2) izmene i/ili dopune koje nastaju iz potrebe da se izvrši usklađivanje sa promenom propisa, izuzev propisa koji se odnose na Standarde, plan udžbenika i plan i program nastave i učenja;

3) izmene i/ili dopune na osnovu zvaničnih podataka (naučni podaci, merne jedinice, tehničke, tehnološke i druge oznake);

4) unapređivanje didaktičkog oblikovanja udžbenika kojim se menja, odnosno dopunjuje najviše do 10% sadržaja.

Izdavač najkasnije do 15. maja tekuće godine za narednu školsku godinu podnosi Ministarstvu zahtev za utvrđivanje da novo izdanje odobrenog udžbenika sadrži izmene i dopune u skladu sa stavom 2. ovog člana.

Uz zahtev, izdavač dostavlja u štampanoj i elektronskoj formi dva primerka rukopisa novog izdanja udžbenika, obrazloženje izmena i dopuna udžbenika i dokaz o uplati takse.

Ministarstvo, u roku od osam dana od dana prijema zahteva iz stava 3. ovog člana, dostavlja Zavodu rukopis novog izdanja udžbenika u štampanoj i elektronskoj formi i obrazloženje izmena i dopuna udžbenika.

Zavod u roku od 30 dana od dana prijema rukopisa iz stava 5. ovog člana, dostavlja Ministarstvu i izdavaču stručno mišljenje komisije koju formira iz reda zaposlenih da je novo izdanje udžbenika izmenjeno u skladu sa stavom 2. ovog člana i da ne podleže ponovnom odobravanju, odnosno da predati rukopis ne predstavlja novo izdanje udžbenika.

Ukoliko u Zavodu nisu zaposlena lica sa obrazovanjem iz odgovarajuće oblasti za koju se podnosi zahtev iz stava 3. ovog člana, mogu se angažovati druga stručna lica.

Ministar u roku od osam dana od dana prijema stručnog mišljenja iz stava 6. ovog člana donosi rešenje, kojim utvrđuje da li novo izdanje udžbenika predstavlja izdanje sa nepromenjenim sadržajem.

Odredbe ovog člana shodno se primenjuju i na udžbenike koje odobrava Pokrajinski sekretarijat.

Odredbe st. 4–8. ovog člana shodno se primenjuju na postupak odobravanja udžbenika iz člana 22. st. 11. i 12. ovog zakona.

Visina takse iz stava 4. ovog člana utvrđuje se u skladu sa zakonom kojim se uređuju republičke administrativne takse.

Sredstva od takse iz stava 4. ovog člana, prihod su budžeta Republike Srbije i uplaćuju se na račun propisan za uplatu javnih prihoda.

VII. POVLAČENJE UDŽBENIKA IZ UPOTREBE

Član 41.

Udžbenik se povlači iz upotrebe u slučaju:

- 1) da nije objavljen u skladu sa odobrenim rukopisom;
- 2) da je pravosnažnom sudskom odlukom utvrđena povreda autorskog prava iz člana 33. ovog zakona;
- 3) da izdavač ne obezbedi izabrani udžbenik prema iskazanim potrebama škola, u skladu sa ovim zakonom;
- 4) da je tokom korišćenja određenog udžbenika procenjeno da se njegovom upotrebom ne obezbeđuje ostvarivanje ciljeva i ishoda obrazovanja i vaspitanja.

Zahtev za povlačenje udžbenika Ministarstvu može podneti svako zainteresovano pravno lice, fizičko lice ili državni organ.

U slučaju podnošenja zahteva za povlačenje udžbenika iz razloga utvrđenog stavom 1. tačka 1) ovog člana, Ministarstvo pribavlja mišljenje Zavoda u roku od 30 dana od dana podnošenja zahteva za povlačenje udžbenika.

Ministarstvo na osnovu pribavljenog mišljenja Zavoda, zahteva od izdavača da u roku od 30 dana izda udžbenik u skladu sa odobrenim rukopisom i zameni sve primerke povučenog udžbenika koje mu škola dostavi.

Po dobijanju zahteva izdavač je dužan da u roku od tri dana potvrdi Ministarstvu da će postupiti u skladu sa stavom 4. ovog člana, u suprotnom, ministar donosi rešenje o povlačenju udžbenika.

U slučaju podnošenja zahteva za povlačenje udžbenika iz razloga utvrđenog stavom 1. tačka 4) ovog člana, Ministarstvo pribavlja mišljenje Zavoda u roku od 30 dana od dana podnošenja zahteva za povlačenje udžbenika.

Ako Zavod oceni da je zahtev za povlačenje udžbenika opravdan, jer se njegovim korišćenjem ne obezbeđuje ostvarivanje ciljeva i ishoda obrazovanja i vaspitanja, upućuje izdavaču obrazloženje sa svim uočenim nedostacima. Ukoliko izdavač u roku od deset radnih dana ne dostavi Zavodu ispravljen rukopis udžbenika, Zavod predlaže ministru da donese rešenje o povlačenju udžbenika iz upotrebe.

Rešenje o povlačenju udžbenika konačno je u upravnom postupku.

Udžbenik se povlači iz upotrebe u roku od 15 dana od dana donošenja rešenja iz stava 8. ovog člana, o čemu Ministarstvo obaveštava škole koje koriste povučeni udžbenik.

Škola koja koristi udžbenik koji je povučen iz upotrebe na osnovu stava 1. tač. 2) i 4) ovog člana nastaviće da ga koristi do kraja tekuće školske godine.

U slučaju iz stava 1. tačka 2) ovog člana ministar donosi rešenje kojim se udžbenik povlači na kraju tekuće školske godine, a u slučaju da je pravosnažnom sudskom odlukom naloženo da se predmetni udžbenik odmah povuče iz upotrebe, Ministarstvo će u roku od tri dana od dana saznanja za postojanje pravosnažne sudske odluke, zatražiti od izdavača da u roku od osam dana dostavi dokaz da je na osnovu pravosnažne sudske odluke isplatio naknadu vlasniku autorskih prava, u suprotnom Ministarstvo će aktivirati menicu iz člana 38. stav 3. ovog zakona radi isplate naknade vlasniku autorskog prava kako bi se udžbenik koristio do kraja školske godine.

U slučaju iz stava 1. tač. 1) i 3) ovog člana Ministarstvo obaveštava škole koje su odabrale udžbenik koji je povučen iz upotrebe da u roku od tri dana izaberu drugi udžbenik iz Kataloga udžbenika, a ukoliko u Katalogu udžbenika postoji samo udžbenik koji je povučen iz upotrebe Ministarstvo će u roku od tri dana naložiti javnom izdavaču da izda nedostajući udžbenik. Izdavanje nedostajućeg udžbenika finansira se sredstvima iz aktivirane menice izdavača iz člana 38. stav 3. ovog zakona, čiji je udžbenik povučen.

Škola o izboru iz stava 12. ovog člana obaveštava Ministarstvo, o čemu Ministarstvo u roku od tri dana obaveštava izdavača čiji je udžbenik škola izabrala.

Povučeni udžbenik briše se iz Kataloga udžbenika.

Odredbe ovog člana shodno se primenjuju i na udžbenike koje je odobrio Pokrajinski sekretarijat.

Odredbe ovog člana shodno se primenjuju i na priručnike odobrene u skladu sa ovim zakonom.

VIII. NADZOR

Član 42.

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši Ministarstvo, u skladu sa zakonom.

IX. KAZNE NE ODREDBE

Član 43.

Novčanom kaznom od 1.000.000 do 2.000.000 dinara kazniće se za prekršaj izdavač – pravno lice, odnosno preduzetnik, novčanom kaznom u iznosu od 250.000 od 500.000 dinara ako:

- 1) kontaktira i vrši uticaj na članove stručne komisije i lica koja učestvuju u postupku davanja ekspertskeg mišljenja (član 26. stav 12);
- 2) učini donaciju, poklon ili reprezentaciju (član 36. stav 2);
- 3) ne dostavi Ministarstvu menicu (član 38. stav 3).

Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj izdavač – pravno lice, odnosno preduzetnik, novčanom kaznom u iznosu od 50.000 od 250.000 dinara ako:

- 1) prodaje udžbenik i priručnik, koji se izdaje na jeziku i pismu nacionalne manjine, odnosno koji se izdaje sa prilagođenim pismom i/ili formatom za učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom po većoj maloprodajnoj ceni od maloprodajne cene udžbenika i priručnika sa PDV-om na srpskom jeziku, koji je preveden, odnosno čije pismo i/ili format je prilagođen (član 11. stav 3);
- 2) ako ne dostavi primerak udžbenika Zavodu (član 38. stav 1. tačka 4).

Novčanom kaznom od 50.000 do 150.000 dinara kazniće se odgovorno lice izdavača – pravnog lica za prekršaj iz st. 1. i 2. ovog člana.

Član 44.

Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj škola ako:

- 1) koristi udžbenik koji nije uvršten u Katalog udžbenika (član 19. stav 9);
- 2) koristi priručnik koji nije uvršten u Katalog priručnika (član 20. stav 5);
- 3) ne sprovede izbor udžbenika u skladu sa članom 34. ovog zakona.

Novčanom kaznom od 200.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj škola, odnosno predškolska ustanova ako primi donaciju, poklon ili reprezentaciju učinjenu na neposredan ili posredan način od izdavača (član 36. stav 2).

Novčanom kaznom od 50.000 do 150.000 dinara kazniće se i direktor, odnosno odgovorno lice škole za prekršaj iz stava 1. ovog člana.

Novčanom kaznom od 100.000 do 150.000 dinara kazniće se i direktor, odnosno odgovorno lice škole, odnosno predškolske ustanove, za prekršaj iz stava 2. ovog člana.

Član 45.

Novčanom kaznom od 50.000 do 150.000 dinara kazniće se lice koje daje stručnu ocenu, stručno mišljenje, odnosno ekspertsko mišljenje, ukoliko:

- 1) ne da stručnu ocenu u skladu sa članom 23. ovog zakona;
- 2) ne da stručno mišljenje, u skladu sa članom 25. ovog zakona;
- 3) ne da ekspertsko mišljenje u skladu sa članom 26. ovog zakona;
- 4) odbije da potpiše, odnosno potpiše neistinitu izjavu o sukobu interesa (član 27. stav 1).

X. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 46.

Postupci za odobravanje rukopisa udžbenika koji su započeti po propisima koji su važili do stupanja na snagu ovog zakona okončaće se po propisima prema kojima su započeti.

Postupak izbora udžbenika iz Kataloga udžbenika sprovede se po odredbama ovog zakona.

Udžbenici koje su škole odabrale za korišćenje u nastavi od školske 2016/2017. godine do školske 2018/2019. godine koristiće se u tim školama do promene programa nastave i učenja.

Udžbenici koji su odobreni na osnovu Zakona o udžbenicima i drugim nastavnim sredstvima („Službeni glasnik RS”, broj 72/09) i Zakona o udžbenicima („Službeni glasnik RS”, br. 68/15 i 113/17 – dr. zakon) ostaju u upotrebi do promene plana i programa nastave i učenja, odnosno do odobravanja udžbenika usklađenog sa novim planom i programom nastave i učenja.

Priručnici za obrazovanje odraslih pripremljeni u okviru projekta „Druga šansa – Razvoj sistema funkcionalnog osnovnog obrazovanja odraslih” ostaju u upotrebi, besplatni su za polaznike i mogu se preuzeti u elektronskoj formi sa zvanične internet stranice Ministarstva.

Udruženja škola koje realizuju program osnovnog obrazovanja odraslih mogu da izdaju priručnike iz stava 5. ovog člana.

Priručnici iz stava 5. ovog člana mogu se finansirati u skladu sa odlukom Vlade iz člana 10. ovog zakona ili iz drugih izvora.

Katalog udžbenika osnovne škole u delu koji se odnosi na prvi i peti razred, koji će se koristiti od školske 2018/2019. godine, biće objavljen najkasnije do 30. aprila 2018. godine.

Odluku o izboru udžbenika za prvi i peti razred, koji će se koristiti od školske 2018/2019. godine, škole dostavljaju Ministarstvu najkasnije do 15. maja 2018. godine.

Član 47.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o udžbenicima („Službeni glasnik RS”, br. 68/15 i 113/17 – dr. zakon).

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona doneće se u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Podzakonski akti doneti do stupanja na snagu ovog zakona primenjuju se ako nisu u suprotnosti sa ovim zakonom, do donošenja novih podzakonskih akata na osnovu ovog zakona.

Javni izdavač će usaglasiti organizaciju i način rada sa ovim zakonom, u roku od tri meseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 48.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.